BYROMSEMINAR NORDLAND 2015

LEVENDE SENTRUM

SEMINAR OG WORKSHOP

MO I RANA

18.-19. MARS 2015

Nordland FYLKESKOMMUNE

RANA KOMMUNE

Rana Utviklingsselskap

Gehl Architects

Nordland FYLKESKOMMUNE

RANA KOMMUNE

Rana Utviklingsselskap

Gehl Architects

BYROMSEMINAR FOR NORDLAND FYLKESKOMMUNE 2015

SEMINARKOORDINATORER

Anita Sollie, Rana Utviklingsselskap, prosjektleder
Maiken Bjørkan, Rana Utviklingsselskap, prosjektleder
Inger Blikra, Rana Kommune, plansjef
Heidi Ramsvik, Nordland Fylkeskommune, rådgiver stedsudvikling

KONSULENT

GEHL ARCHITECTS - Urban Quality Consultants
Birgitte Svarre, associate, ph.d., cand.mag. moderne kultur
Camilla Siggaard Andersen, arkitekt MAA

INTRODUKTION

Den 18.-19.marts 2015 arrangerede Nordland Fylkeskommune byromseminar i Mo i Rana i samarbejde med Rana Utviklingsselskap og Rana Kommune. Årets seminar var det sjette i rækken. Målet har siden starten i 2010 været at belyse aktuelle problemstillinger knyttet til by- og tettstedsutvikling i Nordland generelt, og med særlig fokus på regionsentrene Bodø, Narvik, Mosjøen, Sortland, Brønnøysund, Sandnessjøen, Fauske, Svolvær, Leknes og Mo i Rana.

Byromseminaret består av en dag med faginnlegg og diskusjon, etterfulgt av en workshop ledet af ekstern fagkompetanse. I år ledede Gehl Architects fra Danmark for andet år i træk workshoppen. Gehl Architects arbejder med byudvikling som rådgiver for byer, developere og fonde ift byliv og byrum, med det formål at sætte mennesker i centrum af planlægningen. En viktig del av konseptet som ligger bak byromseminaret er å jobbe med kommunesenteret som case. Det skete også i Mo i Rana, og denne rapport samler (på både dansk og norsk) op på de to dages oplæg og workshop-arbejde.

Et "levende sentrum" var det gennemgående tema begge seminardage, hvor deltagerne blev præsenteret for perspektiver omkring handel og byliv, blandt andet med et indlæg om Jenter i Centrum, et initiativ taget af en lokal gruppe, der gerne så et mere levende centrum og også gjorde noget ved det.

Der var en bred vifte af deltagere de to dage, både lokale aktører, borgere, politikere og planlæggere. Seminaret blev holdt i Nordland Teater, som var en inspirerende ramme om både oplæg og workshoparbejde og det levende bevis på, at kultur tænkes som en del af et levende centrum i Mo i Rana – også i et større regionalt perspektiv. De kreative rammer kan være en del af forklaringen på den boblende kreativitet, som var at spore blandt deltagerne. Der blev debatteret, lyttet, arbejdet med konkrete byrum i sentrum af Mo i Rana, og i det hele taget summede der af aktivitet på de to dage. Der blev udvekslet erfaringer på tværs af kommuneskel både i plenum og i de mange små snakke, fx over teatrets fantastiske fiskesuppe. Den gode lunsj var sponsoreret af Sparebank 1 NordNorge, og i det hele taget var der god interesse fra det lokale handels-, uddannelses og kulturliv, som har udviklet sig gennem årene i Mo i Rana. Det fik vi at se på en byrundtur, der gik fra kulturområdet til det nye Helgeland Campus med bibliotek og virksomheder i et, gennem gågaden med opvarmet siddemøbel, og ned til banen, naturen og industrien, som både rummer historien om en ung by, der engang var præget af jernproduktion og rød sne, men nu har nye, store vidensvirksomheder og en kulturfestival, der hedder "Rød Sne". Her sluttede vi ved Sjöfronten, hvor der for nylig blev afholdt en designkonkurrence om et re-design af de offentlige arealer. Vinderudkastet med titlen "Mo i Rana - Løfter sammen" er designet af Cubus Arkitekter, og byggestartens første etape går i gang allerede denne sommer. Projektet er økonomisk støttet af fylkeskommunen. Der blev ivrigt fotograferet ved skulpturen "Havmannen" af Anthony Gormley, der kunne fejre sit 20 års jubilæum som en værdig ambassadør for Mo i Rana. Skulpturen er en del af værksamlingen "Skulpturlandskap Nordland". I Mo i Rana repræsenterer den hvordan natur, kultur og industri er en del af byens identitet. En identitet som man måske ikke helt havde stået ved tidligere, men som nu blev trukket mere frem i lyset – også under workshopdagens snak i et regionalt perspektiv.

Mo i Rana blev gentagne gange fremhævet som et knudepunkt for nord-sør og øst-vest og en indgang til Europa og verden med Sverige som en tæt nabo og del af regionen. Landskabet mellem fjelde og fjord har givet anledning til vandkraft, mineraler og en stigende miljøopmærksomhed, som Mo i Rana profilerer sig på. Her er også procesindustri, petroleumsbaseret leverandørindustri og flere nationale, offentlige virksomheder. Kommunen oplever en moderat befolkningstilvækst, men ser det som en udfordring at få fat i og fastholde yngre beboere.

På workshoppen var der mange gode bud på at skabe et mere levende centrum. Her blev der både analyseret på Mo i Ranas byrum og givet forslag til at aktivere byrummene. Da der skulle stemmes om det bedste af de fem gruppers forslag, blev det en meget ligelig fordeling af stemmesedler, hvilket klart afspejlede den ihærdighed, der blev lagt i gruppearbejdet. Resultaterne kan forhåbentligt være til inspiration i de kommende års planer for et levende centrum såvel som for alle der var med på seminaret.

Gehl Architects, April 2015

Alle innlegg fra byromseminaret er lagt ut på nettsiden www.nfk.no/byrom

INDHOLDSFORTEGNELSE

INTRODUKTION ..... / 03
PROGRAM FOR SEMINAR ..... / 06
NOTATER FRA SEMINARETS FAGLIGE INNLEDERE ..... / 08
BYLIVSVÆRKTØJER / GEHL ARCHITECTS ..... / 12
INTRODUKTION TIL MO I RANA ..... / 16

CASE 1 / SJØFRONTEN ..... / 18
CASE 2 / GÅGATEOMRÅDET ..... / 22
CASE 3 / CAMPUS HELGELAND ..... / 26
CASE 4 / KULTUROMRÅDET ..... / 30
CASE 5 / TRANSFORMASJON ..... / 34

DELTAGERLISTE ..... / 38

PROGRAM TORSDAG

09.30-10.00	**Registrering**	Kaffe/te og noe å bite i
10.00-10.15	**Velkommen til Mo i Rana**	Kai Henriksen (H), ordfører i Rana Kommune
10.15-10.30	**Velkommen til Nordland**	Grete Bang (AP), Fylkesråd for kultur, miljø og folkehelse
10.30-11.15	**"Hva kan gjøres for å styrke sentrums attraktivitet som etableringsarena for handel og service?"**	Aud Tennøy, Transportøkonomisk Institutt (TØI)
11.15-11.30	*Pause*	Kaffe/te
11.30-12.45	**Stadskärnans dubbla utmaning.** Kan bylivet överleva skuggan av e-handel og extern-handel?	Jerker Söderlind, Stadsliv AB
12.45-13.00	**Hva skjer på Mo i Rana?**	Wenche Bakken, Jenter i Sentrum
13.00-14.00	*Lunsj*	*Spandert av SpareBank 1 Nord-Norge*
14.00-14.30	**Landskapsarkitektens oppdrag**	Ola Bettum, professor i landskapsarkitektur, Universitetet for Miljø og Biovitenskap
14.30-15.00	Presentasjon av studenteroppgaven: **"Et levende sentrum året rundt"**	Sigrid Hauglin, student Universitetet for Miljø og Biovitenskap
15.00-15.15	*Pause*	Kaffe/te
15.15-16.00	**Paneldebatt**	Foredragsholdere, ordfører og fylkesråd
16.00-16.30	**Innledning til workshop**	Birgitte Bundesen Svarre, Gehl Architects
16.30-17.30	*Byvandring i Mo i Rana*	Torbjørn Aag
19.00	*Festmiddag*	Restaurant No3

PROGRAM FREDAG

Workshop: Levende Sentrum, Gehl Architects v/ Birgitte Bundesen Svarre og Camilla Siggaard Andersen

08.00-08.15	Velkommen	
08.15-08.45	Øvelse: **Et regionalt blik**	Plenum
08:45-09:15	Oplæg: **Om Mo i Rana** Introduktion til de 5 nedslagspunkter	Inger Blikra Teknisk afdeling, Rana Kommune
09.15-10.00	Oplæg: **Inspiration og redskaber** "Liv, rum, huse", "Rosen" og "De 12 kvalitetskriterier"	Birgitte Bundesen Svarre Gehl Architects
10:00-10.15	*Pause*	
10.15-12.00	Gruppearbejde: **Analyse og vison af nedslagspunkter** Evt. registrering ude i byen.	Gruppearbejde
12.00-12.45	*Lunsj*	*Spandert av SpareBank 1 Nord-Norge*
12.50-13.10	Oplæg: **Pilotprojekter og brugerinddragelse** Eksempler og arbejdsmetoder	Camilla Siggaard Andersen Gehl Architects
13.10-13.20	Øvelse: **Erfaringer med brugerinddragelse?**	Plenum
13.20-14.45	Gruppearbejde: **Fortsættelse af gruppearbejde** Proces og implementering	Gruppearbejde
14.45-15.45	**Præsentation af cases**	Plenum
15.45-16.00	Opsamling og farvel	

NOTER FRA SEMINARETS FAGLIGE INNLEDERE

INTRODUKTION, KAI HENRIKSEN, ORDFØRER RANA KOMMUNE

- Seminaret er skræddersyet til at snakke om hvordan man kan lave et levende centrum.
- Byen arbejder på at udvikle et nyt sammenhængende kvalitetsområde fra Campus Helgeland til Strandpromenaden.
- Mo i Rana har en grøn og miljøvenlig industri.
- Byen tiltrækker mange forskellige mennesker fra både ind- og udland.

VELKOMMEN TIL NORDLAND, GRETE BANG FYLKESRÅD FOR KULTUR, MILJØ OG FOLKEHELSE

- Det er vigtigt at have fokus på temaet "byrum".
- Centrum skal have gode betingelser for handel og være et mødested for alle.
- Målet med seminaret er at gøre folk i de forskellige byer i stand til at træffe de rigtige valg.
- Hvad betyder urbanitet i Nordland?
- En god planproces kræver et godt samarbejde mellem borgere og politikere.
- Et levende centrum: blomstrende handel og levende næringsliv, mødesteder for besøgende og beboerne, oplevelse af aktiviteter og liv.
- Der er mange fælles udfordringer for byerne og kommunerne i Nordland.

"HVA KAN GJØRES FOR Å STYRKE SENTRUMS ATTRAKTIVITET SOM ETABLERINGSARENA FOR HANDEL OG SERVICE?" AUD TENNØY, TRANSPORTØKONOMISK INSTITUTT (TØI)

- Nationale, regionale og kommunale myndigheder ønsker mere attraktive og levende centrum i norske byer.
- Folk i centrum tiltrækker handel i centrum. Men handel i centrum kan også tiltrække folk.
  - Hvad er gårdejernes ansvar?
  - Hvad skal der til for, at handel og service tiltrækker folk til centrum?
  - Hvad er aktørernes handlingsrom?
- Hovedproblemstilling: Købecentre vs. centrumhandel.
- Købecentre fremstår mere attraktive fordi de drives at professionelle udlejere, der arbejder målrettet mod et kontinuerligt butiksmix og en klar profilering (branding)
- Centrum: fragmenteret gårdejerstruktur, hvor samarbejdet på tværs ikke er optimalt og nogle af områderne drives mindre professionelt/kommercielt end andre.
- Cases:
  - Hamar: Gårdejere har dannet et gårdejerselskab for at få større administrative områder.
  - Drammen: Langvarigt offentligt/privat samarbejde.
  - Asker: En gårdejer ejer og driver store dele af ejendomsmassen.
  - Mosjøen: Fire store gårdejere har dannet et fælles A/S. De arbejder på at få kommunen involveret.
- Vigtige betingelser for at lykkes i centrum:
  - Tydeligt og langvarigt politisk engagement, satsning og lederskab.
  - Kommunalt ansvar for proces, fremdrift og kontinuitet.
  - Holdninger blandt centrale aktører – alle skal bidrage!
  - Godt fælles vidensgrundlag. Man skal kende til hinandens potentialer og udfordringer for at kunne samarbejde.
  - Bredt, langvarigt og jævnligt samarbejde i gode fora.
- De vigtigste udfordringer:
  - En fragmenteret gårdejerstruktur.
  - Konkurrence for handel udenfor centrum.
  - Udvikling af boliger og arbejdspladser sker i for lille grad i og ved centrum.
  - Administration og vedligeholdelse.
- Anbefalinger:
  - Gårdejerne skal organiseres.
  - Ting tager tid. Det er nødvendigt med langvarig indsats.
  - Tydeligt politisk engagement.
  - Alle aktører må bidrage.
  - Udbygningen af eksterne handelsarealer må begrænses.
  - God kvalitet af det fysiske miljø i centrum.
  - Der skal være korte gåafstande.
- Eksempel på en meget engageret politiker: Vibeke Stjerne, Åfjord Kommune.
- Boliger ind til centrum. 1 handel, 2 arbejdspladser, 3 boliger.
- Se: www.toi.no/publikasjoner

NOTER FRA SEMINARETS FAGLIGE INNLEDERE

"KAN BYLIVET OVERLEVE I SKYGGEN AF E-HANDEL OG EKSTERNE ETABLERINGER?", JERKER SÖDERLIND, STADSLIV AB

- Hvis vi vil tiltrække folk må vi spørge "hvad vil folk have?"
- To slags byer: en kvarterstad (blandede funktioner) og et funktionsområde (adskilte funktioner).
- Hvis folk ikke bor i centrum er der heller ikke grundlag for kunder, hvorfor butikkerne vælger at ligge sig langs indfaldsvejene i stedet.
- Gode kvaliteter for byliv i centrum: God stand af gader, torv mv., møder mellem sælger og kunde, begrænse eller stoppe eksterne handelspladser, god belysning, åbningstider, beplantning.
- Som regel er belægningsgraden af p-huse meget lav. Folk vil helst parkerer hvor de kan se butikken/i vejkanten. Derfor kan en by opleves tom for parkeringspladser, men det er i virkeligheden et spørgsmål om dårlig kommunikation mellem p-hus og bilist.
- I hver bil sidder der mindst en gangtrafikant. Skal vi holde dem ude af byerne, eller lave forhold så de kommer ind til byen, stiller bilen og tager del i fodgængertrafikken? Bilister og fodgængere kan herved ikke deles op i det ene eller det andet.
- Hvorfor skal man bo i bykernen hvis man ikke kan handle i bykernen?
- I stedet for bilfrie bykerner, skal der være tilgængelige bykerner.

"HVA SKJER PÅ MO I RANA?" WENCHE BAKKEN, "JENTER I SENTRUM"

- Kan kvinder bruge deres omsorg på byen og hvordan?
- Mo i Rana er på sit mest urbane når den holder festivaler.
- Der manglede plads til piger og kvinder i byrummet.
- Ingen kan gøre alt men alle kan gøre lidt.
- Der kommer omkring 80 personer til hvert arrangement og 15-20 personer er der hver gang.
- Folk blev bekendte med hinanden på en ny måde.
- Har udvidet sig til "gutter rundt jenter i centrum".
- Projektet var aldrig kun for piger, men projektet fokuserede på at kvinden skulle ud i byrummet.
- "Vi må lære at snakke om urbanisme på nord-norsk."

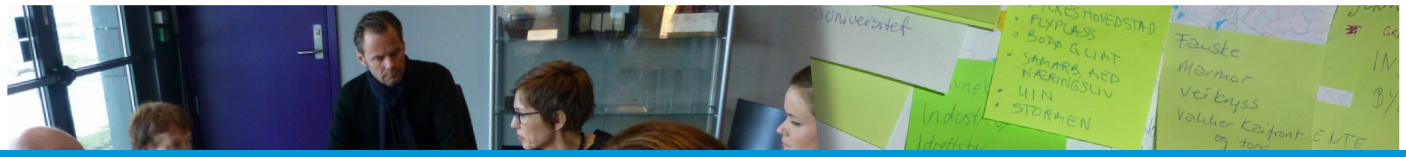
"LANDSKAPSARKITEKTENS OPPDRAG" OLA BETTUM, NMBU

- Mo er den typiske norske by.
- Det vi egentlig ønsker os er den store bazar i Istanbul, men det er ikke realistisk at den type byrum skabes af planlæggere.
- Vi kan lave områder og steder der er interessante, men vi kan ikke lave byliv, det er menneskene der laver byliv.
- Fragmenteringsfænomenet.
- Centrum i Mo er vældig kompakt, men de blå-grønne strukturer er helt usammenhængende.
- Strategier:
  - At synliggøre de eksisterende områder.
  - Strategisk udvidelse af grønne linjer i centrumkernen.
  - Arenasamfundet: aktiviteterne spredes så langt fra - hinanden at de knapt har kontakt.
  - At aktivere mulighederne.
  - At samle alle de tilgængelige byggeklodser (alle aktiviteter)

  At forbedre strukturen.

"ET LEVENDE SENTRUM ÅRET RUNDT" SIGRID HAUGLIN, STUDERENDE NMBU

- Det handler ikke kun om at skabe et levende centrum, men også om at skabe et klima-modstandsdygtigt centrum.
- Designforslag: et grundlag for bystrukturen, med et fokus der flytter sig langs aksen afhængig af årstiden.
- Der implementeres en primær akse og en tværakse, der er delvist overdækket.
- Tunnellen mod Havmanden bliver oplyst inspireret af nordlyset og af stjernehimlen.
- Link til projektet: *http://issuu.com/sigridhauglin/docs/sigrid.hauglin.2015.6*

BILLEDER FRA WORKSHOP

BYLIVSVÆRKTØJ/ 1 12 KVALITETSKRITERIER

Deltagerne blev præsenteret for fire dialog- og vurderingsredskaber udviklet af Gehl Architects.

De 12 kvalitetskriteriene er et kvalitativt vurderingsverktøy som kan brukes i mange av byens rom. Kriteriene omfatter en rekke forhold som kan være med til å legge til rette for trygge, komfortable og attraktive byrom. De 12 kvalitetskriteriene er utviklet og utprøvd ved Senter for Byrumsforskning, Det Kongelige Danske Kunstakademi - Arkitektskolen. Erfaring viser at de byområdene som får "best karakterer", også er de mest besøkt og de som brukes mest av byens innbyggere til rekreasjon. Det bør fremheves at alle kvalitetene samlet bidrar til en vakker gjennomarbeidet og arkitektonisk helhet.

TRYGGHET

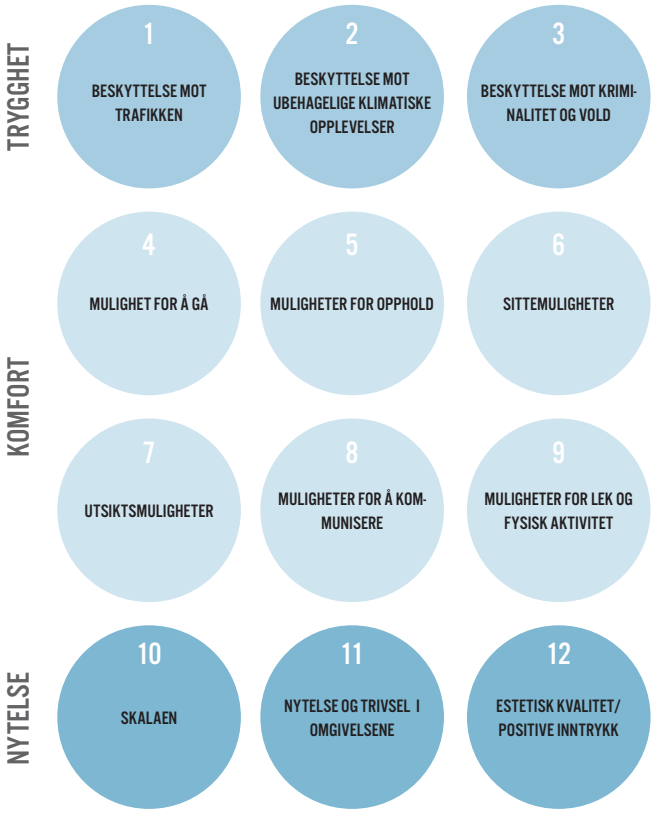
Trygghet handler om behovet for å være beskyttet. Gode byrom har gode forhold for myke trafikanter, slik at fotgjengere i alle aldre kan bevege seg trygt uten fare for ulykker. Gode byrom tar også hensyn til det kriminalpreventive aspektet, på den måten at både trygghetsfølelsen og den reelle tryggheten er i fokus. Dette sikres best ved en blanding av funksjoner, for eksempel ved at det er lys i vinduene og mennesker i nærheten hele døgnet. Dermed handler beskyttelse også om beskyttelse mot ubehagelige sansepåvirkninger, og det innebærer både klimatiske påvirkninger, støy og forurensing.

KOMFORT

Gode byrom sikrer menneskers muligheter for utfoldelse, og sikrer de grunnleggende behov som å kunne gå, stå og sitte under gode forhold. Mennesker foretrekker å oppholde seg langs byens fasader eller i grenseområdene, med ryggen beskyttet, og utformingen av byens mellomrom og kanter er derfor helt sentralt for bylivet. Byens rom bør kunne brukes til både aktiv og passiv rekreasjon. Gode byrom er multifunksjonelle, hvilket ikke betyr at det nødvendigvis skjer en masse ting i rommet, men at utformingen tilbyr stor fleksibilitet i forhold til, hvordan det kan brukes.

NYTELSE

Nytelse handler om å utnytte de kvaliteter, attraksjoner og spesielle tilbud som finnes i og omkring, byrommene. Det er viktig å skape byområder i menneskelig skala med møbler, gode materialer og fine detaljer. Byrommet skal også tilby gode opplevelser, fin utsikt og attraktive inntrykk for sansene.

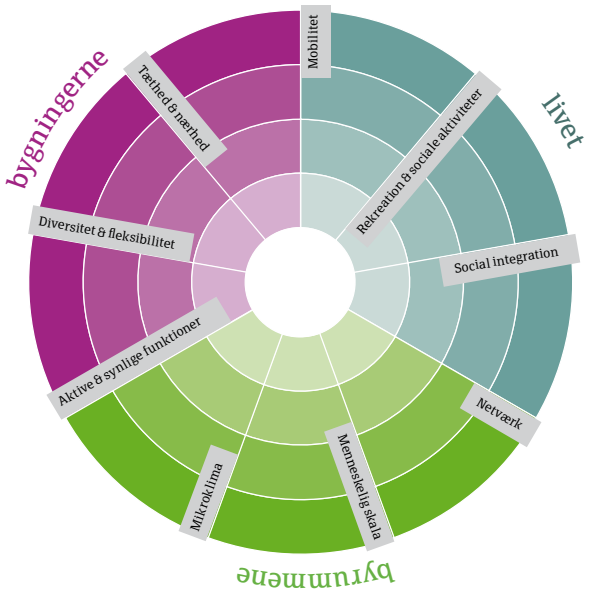

Denne tekst på norsk om de 12 kvalitetskriterier stammer fra rapporten: Oslo Kommune og Gehl Architects, ***Bylivsundersøkelse Oslo sentrum,*** 2014. Kan ses online på ISSUU.com (søg på titlen).

BYLIVSVÆRKTØJ/ 2 ROSEN

De 12 kvalitetskriterier er velegnede til at vurdere kvaliteten af et afgrænset byrum, mens den såkaldte rose kan anvendes til at vurdere et større område, da den i højere grad ser på konteksten. Ligesom de 12 kvalitetskriterier er der tale om et vurderingsværktøj, der kan bruges til at identificere et eksisterende område eller et projekts styrker og svagheder. På den baggrund kan der udpeges områder med mulighed for forberdring – og prioriteres hvilke områder der skal forbedres.

Rosen er delt op i tre overordnede kategorier: Livet, byrummene og bygningerne.

LIVET

I delen om livet vurderes f.eks. under mobilitet, om det er trygt at færdes for alle, hvad enten de er til fods, på cykel, med offentlig transport eller i bil. Rekreative muligheder vurderes i forhold til muligheder for alle, mødesteder, opholdsmuligheder, men også i forhold til en kritisk masse. Endelig vurderes det hvorvidt en social integration tilskyndes. Der er altså fokus under livet på, at det skal være for alle uanset køn, alder osv. Det betyder ikke, at alt skal være for alle, men at der skal være muligheder for alle, hvilket fleksible løsninger kan være med til at fremme.

BYRUMMENE

Er der sammenhæng mellem byrum og destinationer, supplerer byrummene hinanden, og er det til at finde til og fra, og komme til og fra, byrummene? Er skalaen menneskelig og taler den til de forskellige sanser? Og er der arbejdet intelligent med klimaet ift. aktivitetstyper, sol, vind, nedbør, støj mv.?

BYGNINGERNE

Bygningernes funktioner og befolkningstæthed vurderes, også i forhold til om der er øjne på gaden. Derudover vurderes deres robusthed, dvs. blanding af funktioner, fleksibilitet og variation (facader, typologier, funktioner). Endelig vurderes det, om bygningernes stueetager er aktive, om aktiviteterne er synlige i gadeniveau, og om der er en god overgang mellem inde og ude, offentlig og privat.

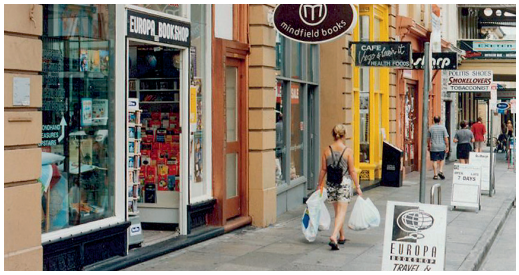
Der vurderes på en skala fra et til fire. Det yderste er det bedste. Roserne kan med fordel klippes ud, så de grafisk er sammenlignelige.

Rosen og de 12 kvalitetskriterier blev brugt som vurderingsredskaber i grupperne. De kan bruges på tværs af faglige skel og af både læg- og fagfolk (mere/mindre i dybden). Begge redskaber egner sig til at afdække forskelle i opfattelser. Derfor startede vi også med at vurdere alene og dernæst samlet vurdere i grupperne. Det gav gode diskussioner af forskelle i opfattelser. Generelt var der dog enighed om de fleste punkter.

Er et område eller byrum forskelligartet, kan det deles op i to eller flere dele, der vurderes enkeltvis.

På næste side introduceres det tredje redskab: kategoriseringen af facadekvaliteten. Dette redskab er specielt egnet til at vurdere de fysiske rammer for enten en plads eller en gade, med henblik på at pege på eventuelle fysiske hindringer for bylivet. Facaderegistreringerne blev brugt af enkelte af grupperne, afhængig af relevansen ift. case.

BYLIVSVÆRKTØJ/ 3 FACADEREGISTRERINGER

A - AKTIV

Små enheder, mange døre (15-20 døre per 100 m facade)
Stor variation af funktioner
Ingen passive (lukke) og få passive enheder
Karakterfuldt relief i facaden
Overvejende vertikal facadevirkning
Gode detaljer og materialer

B - VENLIG

Relativt små enheder (10-14 døre per 100 m facade)
Nogen variation af funktioner
Få lukkede og passive facader
Relief i facaderne
En del detaljer

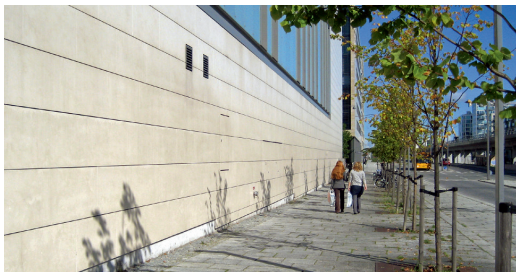
C - MIDT I MELLEM

Små og store enheder (6-10 døre per 100 m facade)
Beskeden variation af funktioner
Lukkede og passive facader findes
Beskedent relief i facaden
Få facadedetaljer

D - KEDELIG

Store enheder, få døre (2-5 døre per 100 m facade)
Næsten ingen variation af funktioner
Mest lukkede og passive facader
Få eller ingen detaljer

E - INAKTIV

Store enheder, få eller ingen døre (0-2 døre per 100 m)
Ingen synlig funktionsvariation
Lukkede og passive facader
Ensformige facader, ingen detaljer, intet at se på

BYLIVSVÆRKTØJ/ 4 PILOTPROJEKTER

OM PILOTPROJEKTER

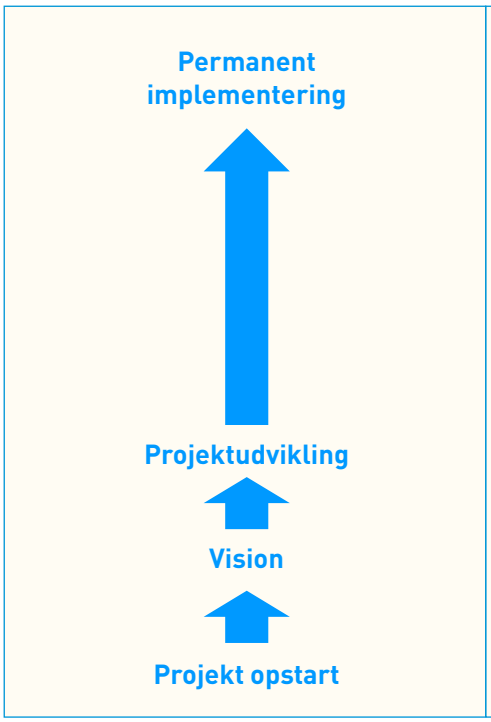
Et pilotprojekt er en forudgående undersøgelse af et større projekts udfordringer og potentialer, der er tidsmæssigt afgrænset. Hvor en typisk projektudvikling bruger lang tid på udviklingsfasen, bruger et pilotprojekt kortere tid på udvikling, men til gengæld lang tid på evaluering og ændringer. Formålet med et pilotprojekt er at afdække de bedste muligheder, før projektet enten afbrydes eller gøres permanent. Brugen af pilotprojekter, er blevet et interessant redskab indenfor byudvikling, fordi projekterne typisk er både tidsmæssigt overskuelige og økonomisk rentable. Fordelene ved at implementere et pilotprojekt er, at man på kort tid kan skabe en synlig og interessant ændring af enten et byrum eller af bylivet. Der er dog også mange overvejelser som gemmer sig "under overfladen" og derfor kan pilotprojekter nemt blive ligeså omstændige som permanente projekter. Det kræver nemlig store mængder af politisk initiativ, research, undersøgelser, informationsmøder, vidensopbygning, brugerinddragelse og evaluering at sikre et godt pilotprojekt. Derfor er pilotprojekter et redskab, der skal bruges meget velovervejet.

SELKRITISKE SPØRGSMÅL OG KVALITETSSIKRING

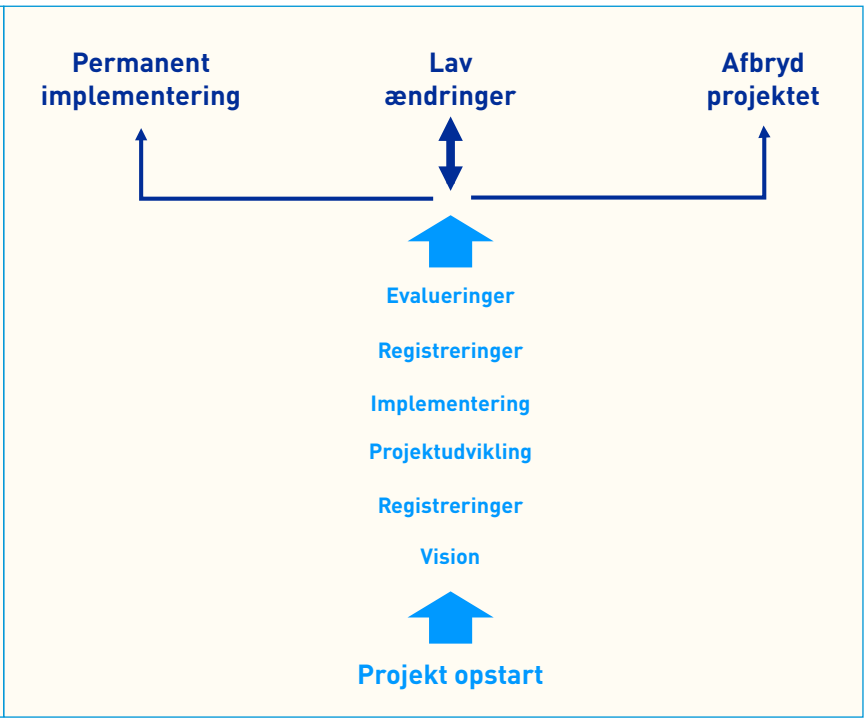
For at sikre pilotprojektets mulighed for succes, er det en god ide at have en tjekliste, der inkluderer de forskellige muligheder og benspænd. Spørg f.eks.:

- Hvad er projektets fokusområde og formål?
- Hvad vil vi teste med et midlertidig projekt?
- Hvem er målgruppen for projektet og hvordan kommunikerer vi med dem?
- Hvem er ansvarlige for økonomi og administration?
- Hvad er projektets primære udfordringer for succes?
- Hvordan bliver projektet evalueret?
- Hvad er tidsrammen for det midlertidige?
- Hvordan bliver projektet implementeret permanent?

TYPISK PROJEKTUDVIKLING

PROJEKTUDVIKLING AF MIDLERTIDIGE PROJEKTER OG PILOTPROJEKTER

MO I RANA

FAKTA OM MO I RANA

INDBYGGERE, MO I RANA: 26.000 PERSONER
LANDAREAL, MO I RANA: 12,5 KM² (KUN 15 % LIGGER LAVERE END 300 METER OVER HAVET)
LANDAREAL, RANA KOMMUNE: 4 460 KM²
HØYEST PUNKT: SNØTINDEN, 1594 METER OVER HAVET
NASJONALPARK: SALTFJELLET-SVARTISEN
NÆRINGSLIV: JERN- OG STÅLPRODUKSJON, JORDBRUK OG SKOGBRUK (NORDLANDS STØRSTE INDUSTRIKOMMUNE)
STØRST VÆKST I REGIONEN

Kilde: Rana Kommune og Rana Utviklingsselskap

MO I RANA

BYROMSEMINAR I MO I RANA

Bagkrunnen for årets byromseminar var at Rana kommune nylig hadde vedtatt kommunedelplan for Mo og omegn med en sentrumsgrense som inkluderer dagens sentrum samt "gammelbyen" ved sjøfronten. Dette la grunnlag for å stille spørsmål om hvordan kommunen i samarbeid med gårdeiere, næringsliv og engasjerte byborgere kan legge til rette for et levende sentrum, hvem ønsker vi skal bruke byens sentrum, og hvorfor er det viktig å tilrettelegge for byliv? Valg av temaet "Levende sentrum" ble gjort i samarbeid med vertskommunen, og skal sees i sammenheng med aktuelle planprosesser og planfaglige problemstillinger i Rana.

Tekst fra Nordland Fylkeskommune

REGIONAL KONTEKST

Alle deltagerne på byrumsseminaret blev bedt om at dele deres tanker om Mo i Ranas regionale position. Disse er opsummeret i grafikken nederst på denne side. De fleste nævnte byen som en industriby, men naturen, handelen og kulturen blev også nævnt mange gange. Det blev tydeligt, at Mo i Rana har mange potentialer for at udvikle en særegen identitet for Nordnorge, men der var lidt uklarhed om hvorvidt byen skal fokusere på sin industrielle historie eller på de lidt nyere kulturelle tendenser.

"ORDSKY" - JO FLERE GANGE EN DELTAGER HAR NÆVNT ET ORD, DES STØRRE FREMGÅR DET AF ORDSKYEN

Grafik: http://www.wordle.net/create

CASE 1/ SJØFRONTEN

GRUPPE:
Bjørnbak, Karine Evensen
Brattland, Kristin Hamran
Eide, Linda
Eilertsen, Gunvald
Lauvås, Anita
Nakling, Are
Rønning, Geir
Sjørbotten, Una
Sollie, Anita

ANALYSE DELOMRÅDE 1

VURDERING DELOMRÅDET
REDSKAB: ROSEN

UDFORDRINGER:

Mange tomme områder.

Stor forskel på vedligeholdelsen.

Dårlig skiltning gør stedet svært at finde for turister.

Ikke designet som en helhed.

Indadvendte facader.

POTENTIALER:

Strandpromenaden.

Muligheden for strand og badepladser.

Trafiktrygt ude ved vandet.

Pladsen ved vandet kan indrettes som en festplads.

INTRODUKTION

Sjøfronten var udvalgt som case, på grund af byens generelle interesse for at vende sig mere mod vandet og dettes rekreative potentiale. Der bliver i øjeblikket bygget meget nyt langs med fjorden, og derfor er der også et behov for at forbedre de offentlige arealer, så bylivet langs fjorden har rig mulighed for at udfolde sig. Derfor er det også blevet vigtigt at overveje forbindelserne mellem bymidte og sjøfront, specielt for fodgængerne. Gruppen fik et fokusområde, der strækker sig fra tunellen under jernbanen til den lille plads foran statuen af Havmannen. Denne akse er det vigtigste led mellem by og vand, men der er, som gruppen påpegede, en mangel på gode kvaliteter langs ruten, der både indbefatter byrumsinventar, belysning og generel skiltning.

VISIONER

Gruppens vision var, som vist på billedet på næste side, at skabe en oplevelse i tunnellen under jernbanen. Hvis overgangen mellem byen og vandet bliver interessant, imødekommende og dragende, er der større grobund for en godt sammenhængende akse på tværs af den infrastrukturelle barriere. Herved fokuserede gruppen i mindre grad på arealerne ved sjøfronten, og i højere grad på selve linket, der lige nu til en vis grad forhindrer bylivet langs sjøfronten i at nå sit fulde potentiale. Inspireret af tunnellens mørke og de mørke vintermåneder i Nordnorge, forestillede gruppen sig, at projektet skulle være fokuseret på lys, og på lysets egenskaber som et sanseelement.

"HVIS FOLK SKAL TRÆKKES NED TIL VANDET MÅ DER VÆRE EN OPLEVELSE PÅ VEJEN"

CASE 1/ VISIONSBILLEDE

CASE 1A

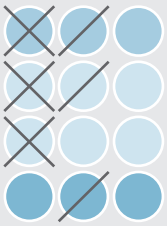
ANALYSE ZOOM 1A

VURDERING ZOOM A
REDSKAB: 12 KVALITETSKRITERIER

TRYGGHET

KOMFORT

NYTELSE

UDFORDRINGER:

Vejen/jernbanen spærrer.

Bygningerne flyder ud.

Dårlig tilgængelighed.

Meget vind og kulde.

Undergangen/tunnellen virker meget død.

POTENTIALER:

Parken kan udvikles til bedre at indeholde aktiviteter.

Havmanden er en visuel attraktor.

God synlighed mellem de to sider af tunnellen.

PROJEKT: SANSETUNNEL

PROJEKT FORMÅL
- At skabe en oplevelse i tunnelen.
- At binde byen, torvet og Havmanden sammen.
- At forstærke oplevelsen af Havmanden.

PROJEKTKONCEPT
- Lyd- og lysudstilling.
- Informationstavle/vejvisning.
- 1 måned om sommeren + vinteren.
- Projektet tester forskellige koncepter for at finde ud af hvordan tunnelen kan omforme området til en bedre helhed.

MÅLGRUPPE
- Alle gående på tur.
- Turister, der får nemmere vejvisning.
- Folkesundheden, da sanserne bliver stimuleret og folk kommer ud.

AFSENDERE
- Lokal kunstner.
- Nordland Teater.
- Statens vegvesen (finansierer).
- Sparebank Helgeland (lokal finansiør).

EVALUERINGSPRINCIPPER
- Tælling af den øgede aktivitet.
- Spørgeundersøgelse.

SUCCESKRITERIER
1. At en lokal kunstner involveres
2. At det bliver en unik oplevelse
3. Samarbejde om projektansvar mellem næringslivet og det offentlige.

UDFORDRINGER FOR SUCCES
1. Økonomien.
2. Ingen projektansvar - det er vanskeligt at få samarbejde mellem de forskellige aktører.
3. Muligvis trafikstøj fra vejen og jernbanen.

"FRA LAND TIL VANN/MANN"

CASE 1A VINDERPILOTPROJEKTET

Da alle grupperne havde præsenteret deres pilotprojekter, stemte deltagerne om det bedste projekt. Det blev gruppe 1 der vandt med projektet "Sansetunnellen". Tillykke og godt gået!

CASE 2/ GÅGATEOMRÅDET

GRUPPE:
Aag, Torbjørn
Blikra, Inger
Christensen, Dagfinn
Davidsen, Geir
Fagereng, Petr
Heli, Anita
Horn, Lill-Anita
Widerøe, Michele Renee

ANALYSE DELOMRÅDE 2

VURDERING DELOMRÅDET
REDSKAB: ROSEN

UDFORDRINGER:

At gøre mangfoldet synligt.

Lukkede facader (specielt omkring Amfi).

Parken mod Meyergården Hotel er slidt og dårligt vedligeholdt.

Mange "smutveje" der ikke er særlig tydelige.

POTENTIALER:

Hvis det æstetiske forbedres øges potentialet klart.

Bedre vedligeholdelse ville gøre underværker.

Åben facaderne og brug området mere.

Kvaliteterne er skjult.

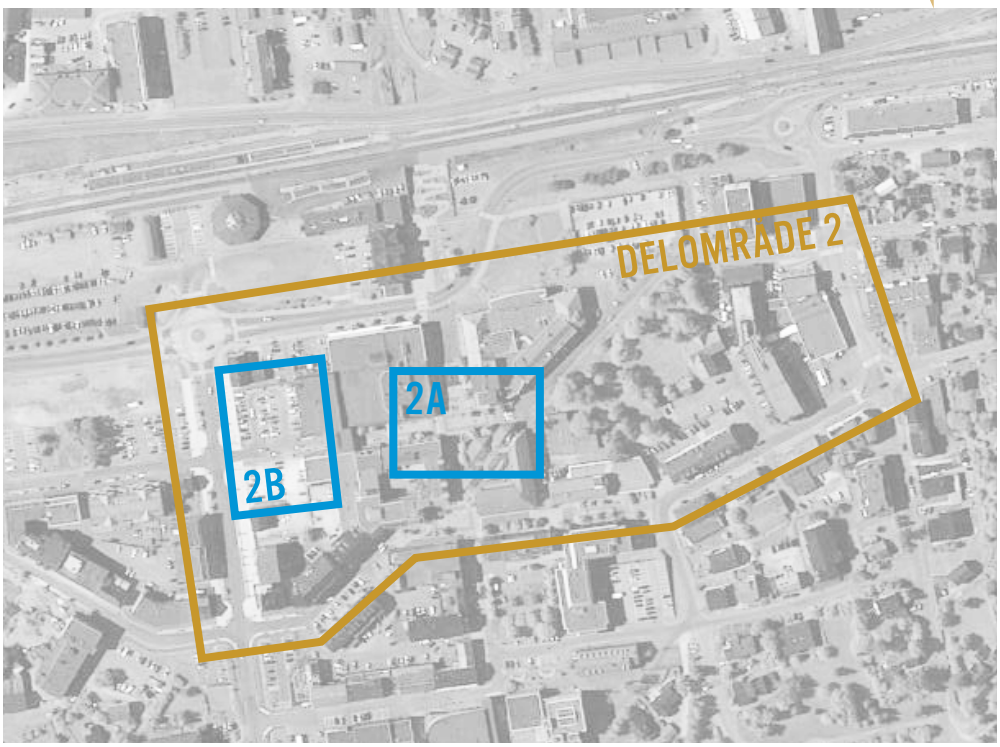
INTRODUKTION

Gågateområdet er den naturligt mest livlige del af Mo i Rana, hvor der om sommeren er et stort antal mennesker fra mange forskellige brugergrupper. Desværre har mange af områdets byggerier vendt ryggen til potentialet i det offentlige rum, hvilket udmønter sig i en del lukkede facader, specielt omkring Amfi. Området blev i sin tid designet med henblik på at skabe en sammenhæng af flotte offentlige rum, men manglende vedligeholdelse har gjort, at en del af inventaret i dag virker slidt og gammelt. Brugen af det offentlige rum har også skiftet i de seneste årtier, hvilket udformningen af gågateområdet heller ikke helt formår at understøtte. Der er dog rigtig mange kvaliteter, og gruppen vurderede da også området meget positivt ved brug af redskabet, rosen. Specielt kategorien om byrummene scorede højt, hvilket vidner om områdets generelt store potentiale som Mo i Ranas levende centrum. Gruppen arbejde med to nedslagspunkter: en meget central plads, og et mindre åbenlyst parkeringsareal.

VISIONER

Gruppen forestillede sig hvordan centrum kunne blive mere levende, og fuld af mennesker hele året. Visionerne omhandlede specielt typen og kvaliteten af byrumsinventaret. Der var generel enighed i gruppen om, at den største forhindring for byrummene i dag, er det æstetiske niveau, og derfor omhandlede visionerne også en forbedring af dette. Derudover arbejdede gruppen med ideen om at "rebrande" centrum, så området virkelig bliver en destination i de lokales tankegang. Gruppen havde også en vision om, at åbne flere af facaderne langs de centrale gadeforløb, for eksempel ved at butikkerne i centrene også får en indgang mod gaden, og at man fx ligger cafeerne på disse positioner, så gaderne også bliver møbleret og livliggjort af den kommercielle aktivitet.

"DER ER MANGE GODE KVALITETER MEN DE ER LIDT SKJULT"

CASE 2/ VISIONSBILLEDER

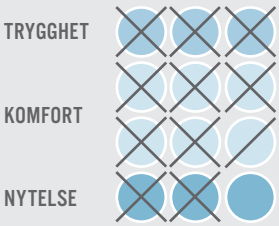

CASE 2A

ANALYSE ZOOM 2A

VURDERING AF BYRUM
REDSKAB: 12 KVALITETSKRITERIER

UDFORDRINGER:

Meget dårligt vedligeholdt.

Lukkede facader, specielt omkring Amfi.

"Domus" siden er meget lukket.

POTENTIALER:

Høj score på skalen med de 12 kvalitetskriterier.

Mangler bare at få detaljerne på plads.

Hvis butikkerne åbner deres facader bliver der mere åbent.

PROJEKT: SMØRØYET

PROJEKT FORMÅL
- At fylde Smørøyet med aktiviteter og oplevelser for mennesker.
- At øge brugsværdien af centrum.
- At få de lokale til centrum.

PROJEKTKONCEPT
- Kunst/Installation.
- Nyt inventar: 26 stole (1 per 1000) indbyggere + borde.
- Nyt inventar: et stort skakbræt.
- Fra maj til august (3 måneder)

MÅLGRUPPE
- De lokale i Mo i Rana.
- Generel øget bevidsthed om centrum.

AFSENDERE
- Kommunen.
- Amfi.
- Gårdejerne.

EVALUERINGSPRINCIPPER
- Billeder af brugerne på forskellige tider og under forskellige vejrforhold.

SUCCESKRITERIER
1. Øget brug af området.
2. Engagerede gårdejere.
3. Opmærksomhed og debat.

UDFORDRINGER FOR SUCCES
1. Hærværk og tyveri.
2. Modvillige naboer, ejere eller næring.
3. Økonomi.

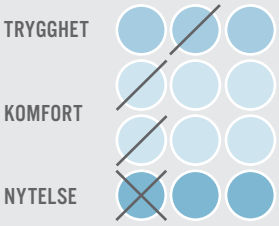
"FRA TOMT TIL LEVENDE"

CASE 2B

ANALYSE ZOOM 2B

VURDERING AF BYRUM
REDSKAB: 12 KVALITETSKRITERIER

UDFORDRINGER:

Parkeringspladsen opleves ikke som et trygt sted, der inviterer til ophold.

Trafikken er dårligt reguleret ift. fodgængernes sikkerhed.

POTENTIALER:

Parkeringspladsen kan udvikles i mange retninger.

Siddemuligheder på parkeringspladsen vil gøre ventetiden ved hentning og bringning bedre.

PROJEKT: CENTRUMPORTALEN

PROJEKT FORMÅL
- At skabe en mere tryg parkeringsplads.
- At facilitere flere møder mellem mennesker ved handelscentret.

PROJEKTKONCEPT
- Aktivitetsredskaber på parkeringspladsen.
- Trafikreducerende/regulerende byrumsinventar.
- Siddemuligheder.
- 1 måned april/maj eller august/ september.

MÅLGRUPPE
- Handlende i centrum.
- Folk der bruger pladsen til hentning/ bringing af folk (f.eks. en mor der henter sit barn)

AFSENDERE
- Kommunen.
- Ejerne og de driftsansvarlige af parkeringspladsen.

EVALUERINGSPRINCIPPER
- Kortlægning af brugen af pladsen.
- Statistikker.

SUCCESKRITERIER
1. Information om pladsen.
2. Mediedeling og debat (folks generelle engagement)
3. Tryggere og hyggeligere plads.

UDFORDRINGER FOR SUCCES
1. Hvis grundejerne ikke er interesserede.
2. Finansieringen.
3. Negative holdninger fra brugerne.

"FRA PARKERINGSPLASS TIL PORTAL"

CASE 3 / CAMPUS HELGELAND

GRUPPE:
Bjørkan, Maiken
Dahl, Judit
Drage, Kristian
Hauglin, Sigrid
Mikalsen, Hanne Marit
Møllersen, Trond Ørjan
Ramsvik, Heidi
Sætran, Geir

ANALYSE DELOMRÅDE 3

VURDERING DELOMRÅDET

REDSKAB: ROSEN

UDFORDRINGER:

Dårlig sammenhæng mellem livet inde og ude.

Indgangene er for dårligt markeret til både teatret og til biblioteket.

Gaderummene skal udvikles ift. bygningsfunktionen.

Æstetikken er ikke i top.

Dårlig vedligeholdelse og meget affald.

POTENTIALER:

Stor variation.

Mange forskellige offentlige funktioner.

Mange gode byrum.

God skala.

INTRODUKTION

Campus Helgeland er et forholdsvist nyt område i Mo i Rana, der vil bliver udviklet og præget meget af campus' unge studerende. Campusset er et stort aktiv for centrums byliv, men det kræver, at man får de studerende ud af institutionen og aktiveret i de offentlige rum. Både Campus og dets nabo Biblioteket, er i øjeblikket meget introverte institutioner, der ikke har et særlig stort samspil med de offentlige rum. Gruppen fik to fokuspunkter at arbejde med, hvoraf pladsen ved gågaden og ved campus blev det store omdrejningspunkt. Denne plads aktiveres i øjeblikket af handelen forbundet til cafeen, mens der er meget få gratis tilbud - fx for de studerende og for de besøgende på biblioteket. Gruppens andet nedslag blev analyseret, men man valgte ikke at gå videre med en vision for denne del af området.

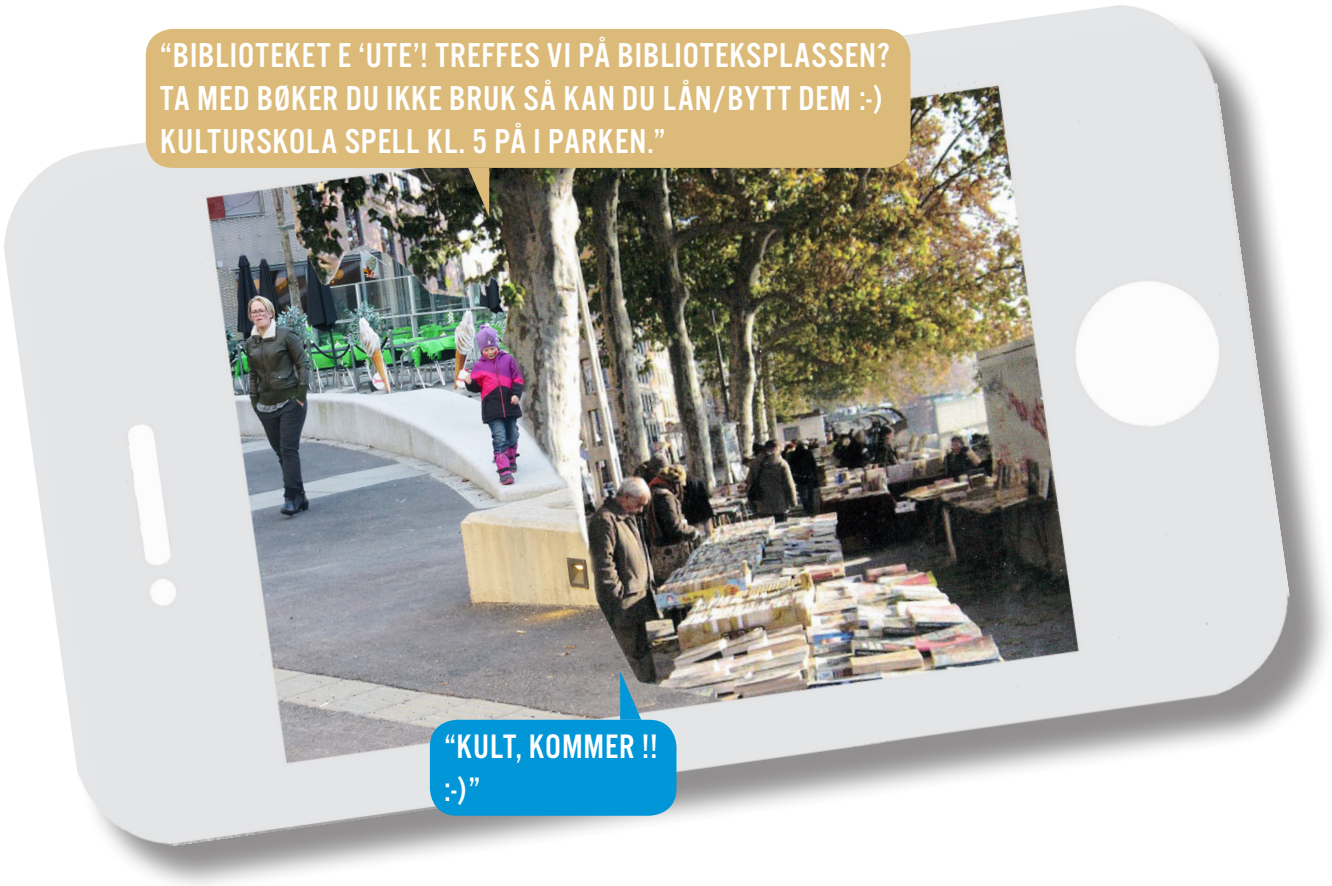
VISIONER

Visionen for pladsen ved Campus og ved Biblioteket var at skabe et levende byrum, der primært aktiveres af bibliotekets programmer og events. Gruppen forestillede sig en markedsplads for bøger, hvor man både kan bytte og låne, samt opholde sig for at læse og studere. Aktiviteterne omkring biblioteket ville både henvende sig til bibliotekets besøgende og til de unge studerende på Campus, og herigennem have mange brugere. Med henblik på at realisere denne vision, forestillede gruppen sig desuden, at en sådan programmering af byrummet også indeholdt en generel opgradering af byrumsinventaret, så der blev plads til både at læse alene og til at diskutere i grupper.

"BYEN HAR EN FANASTISK NÆRHED OG EN SKALA MAN KAN FORHOLDE SIG TIL"

CASE 3/ VISIONSBILLEDE

CASE 3A

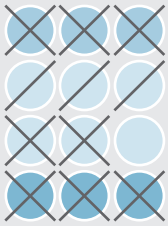
ANALYSE ZOOM 3A

VURDERING AF BYRUM
REDSKAB: 12 KVALITETSKRITERIER

TRYGGHET

KOMFORT

NYTELSE

UDFORDRINGER:

Dyrt at være hvis man ikke køber noget.

I det gode vejr kan der godt mangle gratis muligheder for ophold.

Biblioteket er usynligt.

Man skal være vældig lokalkendt for at kunne finde rundt.

POTENTIALER:

Det syd-østlige hjørne har et stort potentiale.

Det grønne areal kan aktiveres som et rigtig fint byrum.

Hvis man kan se bylivet i bygningerne.

PROJEKT: GRØNT BIBLIOTEK

PROJEKT FORMÅL
- At skabe aktivitet i centrum.
- At lave det "usynlige" bibliotek mere synligt ved at trække aktiviteterne ud i gaden.
- Genbrug af gamle bøger.
- At øge kulturforståelsen.
- Gratis aktiviteter på Nytorget.
- At sammenknytte kulturinstitutionerne, der ligger tæt i området.

PROJEKTKONCEPT
- Projektet aktiverer parkeringspladsen langs Torggata.
- Sansebibliotek udenfor.
- Bogreoler i byrummet.
- At fjerne parkeringspladserne og erstatte dem med en platform/bænk, der også kan bruges som scene.
- Eventuelt en medievæg.
- Aktivere pladsen i godt vejr.

MÅLGRUPPE
- De som er i byrummet.
- Unge fra campus.

AFSENDERE
- Biblioteket.
- Teatret.
- RAVO (Rana voksenopplæring)

EVALUERINGSPRINCIPPER
- Øjebliksbilleder.
- Tællinger.

SUCCESKRITERIER
1. Antal brugere af byrummet og af biblioteket.
2. Øget omsætning for næringslivet.
3. At de ansatte i biblioteket føler, at projektet er vigtigt.

UDFORDRINGER FOR SUCCES
1. Bibliotekets åbningstider.
2. Vejret.
3. Mangel på ejerskab.

"FRA LUKKET BIBLIOTEK TIL GRØNT ÅBENT BIBLIOTEK"

CASE 3B

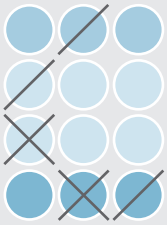
ANALYSE ZOOM 3B

VURDERING AF BYRUM
REDSKAB: 12 KVALITETSKRITERIER

TRYGGHET

KOMFORT

NYTELSE

UDFORDRINGER:

Meget trafik, men ganske ok fortov.

Ingen steder at sidde.

POTENTIALER:

Der er rigtig gode solforhold.

Kirkegata er en rigtig fin gade med flotte kvaliteter.

Mulighed for at lave et udsigtspunkt.

(KUN ANALYSE)

Gruppen analyserede området, men valgte ikke at lave et pilotprojekt for case 3B. Analyseopsummeringen kan læses i den grå spalte til venstre på denne side.

GRUPPE 3'S PLANCHER

CASE 4/ KULTUROMRÅDET

GRUPPE:
Bettum, Ola
Høgh, Rune Illum
Lillevik, Trude
Losvik, David
Tomkins-Moseng, Tim C.
Villinger, Tordis

ANALYSE DELOMRÅDE 4

VURDERING DELOMRÅDET
REDSKAB: ROSEN

UDFORDRINGER:

Sammenhængen i netværket.

Dårlig standard af byrumsinventaret.

Dårlig vedligeholdelse.

Fejlplacering af parkeringsarealerne.

Dårlig mobilitet for gangbesværede.

POTENTIALER:

Området er solfyldt hele dagen.

Aksekvaliteten og udsigten.

Tætheden af kulturtilbuddene.

Gode gåmuligheder for folk der ikke er gangbesværede.

INTRODUKTION

Kulturområdet er det centrumområde, der ligger længst fra havet, men fordi det også ligger højt er der mange flotte udsigter. Området er præget af aktiviteten omkring Nordland Teater og biografen, som dog på nuværende tidspunkt er forholdsvis indadvendte institutioner. Disse bygninger ligger sig imellem byens to vigtige akser: Kirkeaksen og Havmann aksen, men der er desværre få muligheder for at nyde disse udsigter. Byrumsinventaret og gaderne vidner ikke om den aktivitet der foregår i bygningerne, hverken i forhold til program eller kvalitet. Gruppen arbejdede med to nedslagspunkter. Det første nedslagspunkt var det grønne areal, der ligger bag teatret op i mod Kirkeaksen og med god tilgængelighed til selve kirken. Det andet areal var gadestrækket foran teatret, som i øjeblikket minder mere om en smøge end om en ankomstplads, i følge gruppens analyse.

VISIONER

Gruppen forestillede sig, at man kunne aktivere de to arealer omkring teatret og biografen, ved at skabe faciliteter for at livet i disse institutioner også kommer til at aktivere udendørsarealerne. For at skabe muligheder for denne udveksling, ville gruppen implementere byrumsinventar, der passer til henholdsvis en park og en ankomstplads. Gruppen forestillede sig, at det grønne areal bag ved teatret blev inddraget meget mere som en reel park, med picnic om sommeren og små spontane koncerter. For gadearealet foran teaterindgangen, forestillede gruppen sig et livligt og kulturelt strøg, med en udpræget urban og "legende" karakter.

"MAN SKAL KOMME I GANG MED DE HURTIGE PROJEKTER. DET GÆLDER OM AT FÅ TINGENE TIL AT SKE"

CASE 4/ VISIONSBILLEDER

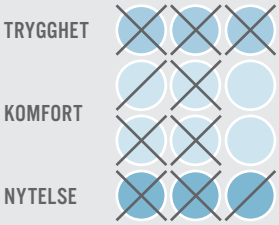

CASE 4A

ANALYSE ZOOM 4A

VURDERING AF BYRUM
REDSKAB: 12 KVALITETSKRITERIER

UDFORDRINGER:

Vedligehold.

Sammenhængene og opstramningen af aksen.

Det er en park, der alligevel slet ikke er en park.

Kanterne hele vejen rundt inviterer ikke folk.

POTENTIALER:

Flot udsigt.

Potentialer for forskønning og sanering af parkeringen.

Kirken og kirkegården kan bruges til andre formål f.eks. til rekreation.

Mange mennesker ved højtiderne.

PROJEKT: TEATERPARKEN

PROJEKT FORMÅL
- At få liv i parken.
- At aktivere teaterets forbindelse til parken for at definere den som en brugbar bypark.

PROJEKTKONCEPT
- Projektet implementerer forskellige typer af byrumsinventar med henblik på at teste tiltrækningsgraden af de forskellige typer møbler.
- Café.
- Lyd og lysinstallationer.
- Sneskulpturer om vinteren.

MÅLGRUPPE
- Lokalbefolkningen.
- Alle forbipasserende.

AFSENDERE
- Nordland Teater.
- Kino/Samfundshus.
- Ildsjæle.
- Kommunen.
- Børnehaven og ældrecenteret.

EVALUERINGSPRINCIPPER
- Projektet evalueres ift. benyttelsesgrad.

SUCCESKRITERIER
1. Brugen!

UDFORDRINGER FOR SUCCES
1. Økonomi.
2. Vedligeholdelse.

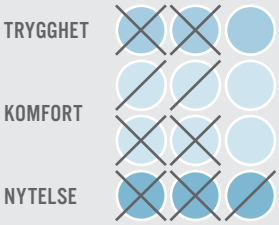
"FRA RESTAREAL TIL AKTIV PARK"

CASE 4B

ANALYSE ZOOM 4B

VURDERING AF BYRUM
REDSKAB: 12 KVALITETSKRITERIER

UDFORDRINGER:

Dårligt tilrettelagt for brug og ophold.

Manglende vedligeholdelse af bygninger og gaderum.

Trist og fuld af parkering.

POTENTIALER:

God forbindelse til både Kirkeaksen og til Havmannaksen.

Masser af kultur!

Gode og tilgængelige arealer.

PROJEKT: KULTURSMUGET

PROJEKT FORMÅL
- At knytte gadeforløbet mod gågaden.
- At inddrage teatret i centrumaksen.
- At skabe et aktivt og attraktivt udeareal ved Nordland Teater.

PROJEKTKONCEPT
- Gaden lukkes for trafik/indkørsel og parkeringen fjernes.
- Byrumsinventaret opgraderes til at invitere til ophold.

MÅLGRUPPE
- Mo i Ranas indbyggere
- Teatergængerne
- Butikkerne i gaden

AFSENDERE
- Gårdejerne
- Nordland Teater
- Kommunen

EVALUERINGSPRINCIPPER
- Forbedret teateroplevelse.
- Forbedret oplevelse af gaden.
- Spørgeskemaundersøgelse.

SUCCESKRITERIER
1. Bedre brugerkvalitet.
2. Sammenhæng med gågadearealet.
3. Bedre æstetik/gademiljø.

UDFORDRINGER FOR SUCCES
1. Manglende samarbejde mellem akørerne.
2. Flytning af parkeringen.
3. Økonomi.

"FRA BAGSMUG TIL FORPLADS"

CASE 5/ TRANSFORMASJON

GRUPPE:
Fredriksen, Marianne
Kalstad, Berit
Klaudiussen, Kristin B.
Larsen, Gaute
Müller, Stefanie
Notler, Nils
Rimer, Trine
Seivåg, Kristoffer

ANALYSE DELOMRÅDE 5

VURDERING DELOMRÅDET
REDSKAB: ROSEN

UDFORDRINGER:

Det er gråt og trist.

Dårligt tilrettelagt for bløde trafikanter.

Slidte facader.

Dårligt udnyttede og usammenhængende arealer.

Store dele er brugt til parkering og trafik.

POTENTIALER:

Store ledige arealer.

Sentral beliggenhed.

Indfaldsport til centrum.

Varierede formål (bolig, næring og udeliv).

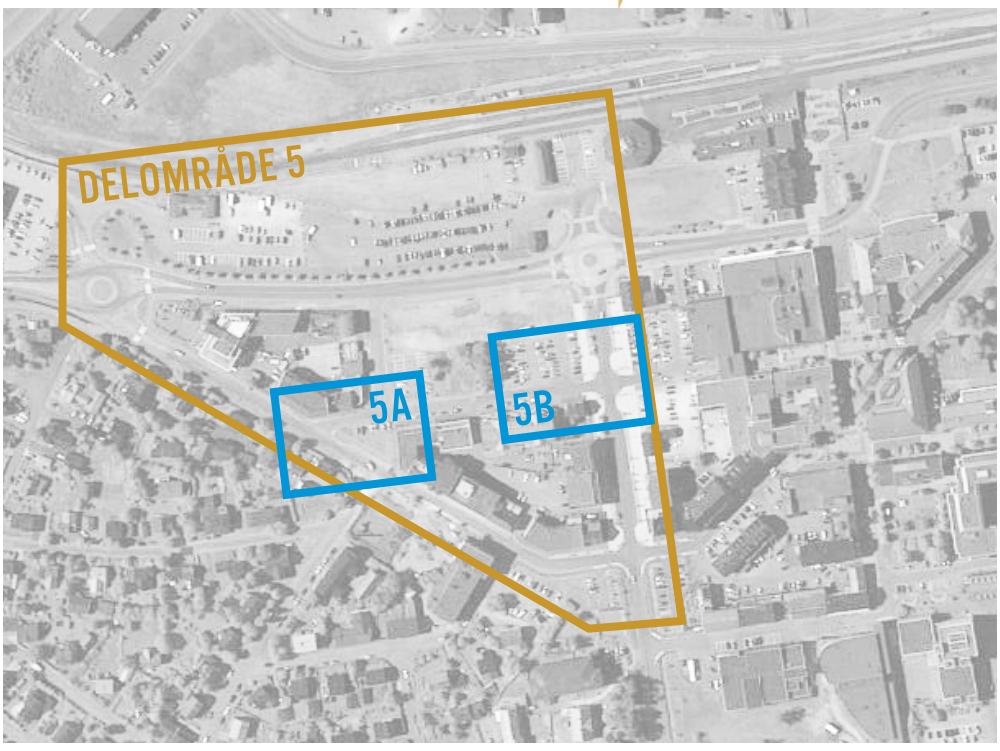
INTRODUKTION

Transformasjonsområdet er beliggende lige ved siden af centrum, og er derfor et meget vigtigt og interessant areal for centrums fremtidige udvikling. Fordi der i øjeblikket er så meget tom plads, er det vigtigt at man både tænker på at aktivere arealet nu med midlertidige projekter, men også at man tænker over de fremtidige permanente aktiviteter i området. I øjeblikket er der primært parkeringsarealer, og derfor virker stedet meget gråt og trist, som gruppen påpegede. Gruppen fik to nedslagspunkter at arbejde med. Det første nedslagspunkt er et trekantet restareal, som kan blive et svært byggefelt på grund af dets akavede form og tætheden til trafikken. Det andet areal ligger sig op ad krydset ved Kirkegade, hvor potentialet for at forbinde arealet til centrumaksen er meget stort.

VISIONER

Visionerne drejede sig meget om at tiltrække ungdommen til området, ved for eksempel at bruge nogle af de øde arealer som skateområder. Gruppen forestillede sig, at de unge måske netop ville foretrække dette sted, på grund af dets urbane "wasteland"-kvaliteter. Ved krydset langs kirkeaksen ville gruppen dog implementere et mere åbent brugergruppeprogram, i form af et markedspladsareal. Markedspladsen ville være med til at skabe liv i transformasjonsområdet, specielt i weekenden og i godt vejr.

"DET LIGGER IKKE LANGT VÆK, MEN DET FØLES SOM LANGT VÆK"

CASE 5/ VISIONSBILLEDE

CASE 5A

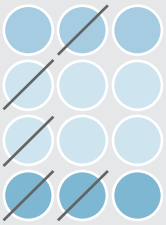
ANALYSE ZOOM 5A

VURDERING AF BYRUM
REDSKAB: 12 KVALITETSKRITERIER

TRYGGHET

KOMFORT

NYTELSE

UDFORDRINGER:

Meget tom plads.

Dårligt sammenhængende byrum.

Føles som om det ligger langt væk.

POTENTIALER:

Fordi området er så tomt er der også gode muligheder for at udvikle en ny bydel.

PROJEKT: UNGDOMMENS BYROM

PROJEKT FORMÅL
- At give ungdommen et tilhørssted.
- At aktivere de tomme arealer.

PROJEKTKONCEPT
- Skatepark for ungdom lavet i træ/ krydsfiner.
- Lukke gaden mellem det grønne område og RanaBlad-kvarteret så der bliver mere sammenhæng.
- Implementeringen af siddemøbler.

MÅLGRUPPE
- Ungdommen i Mo i Rana.
- Børn fra skolen.

AFSENDERE
- De unge kan selv være involverede i projektets implementering.
- Grundejerne.
- Kommunen.
- Næringslivet.

EVALUERINGSPRINCIPPER
- Spørgeskemaundersøgelse
- Bylivstællinger.
- Omsætningen i de omkringliggende butikker.

SUCCESKRITERIER
1. At stedet bruges af dem som det er henvendt til.
2. Øget omsætning og liv i området.
3. Ændringer i trafikmønstret.
4. Nye brugsområder i byen.

UDFORDRINGER FOR SUCCES
1. Trafikfare.
2. Naboklager.
3. At projektet ikke bruges.
4. Politisk modstand.

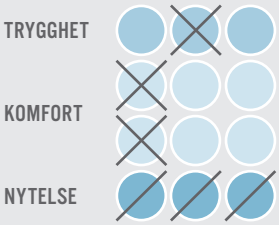
"FRA TOMT HJØRNE TIL UNGDOMSAKTIVITET"

CASE 5B

ANALYSE ZOOM 5B

VURDERING AF BYRUM
REDSKAB: 12 KVALITETSKRITERIER

UDFORDRINGER:

De store åbne arealer er ikke særlig godt beskyttet mod klimaforhold.

POTENTIALER:

Det er nemt at lave en stor ændring fordi der ikke foregår noget i forvejen.

PROJEKT: POP-UP MARKEDSPLADS

PROJEKT FORMÅL
- At skabe aktivitet på dette tomme område tæt på centrum.

PROJEKTKONCEPT
- At bruge parkeringspladsen som en pop-up markedsplads.
- Enten blandet marked eller et marked efter tema, afhængig af efterspørgsel og kundegrupper.
- En dag eller en weekend. Eventuelt tilbagevendende.

MÅLGRUPPE
- Alle byens indbyggere og besøgende.
- Tilbydere/producenter.
- Små designere/kunsthåndværkere.

AFSENDERE
- Grundejerne.
- Handelsstanden.
- Producenter/tilbyderne.
- Kommunen.

EVALUERINGSPRINCIPPER
- Øget omsætning i byen.
- Omsætning hos deltagerne.
- Spørgeundersøgelse.

SUCCESKRITERIER
1. Mange besøgende.
2. God markedsføring/mediedækning.
3. Godt salg.

UDFORDRINGER FOR SUCCES
1. Markedsføringen skal være god.
2. Vejret kan være en udfordring.
3. Organisering af markedet.

"FRA PARKERING FOR BILER TIL HANDEL FOR MENNESKER"

Andersen, Camilla Siggaard	Gehl Architects	Workshopleder	30738367
Antonsen, Christine Schybaj	Politiker	SFO leder	90175996
Bang, Grete	Fylkesrådet i Nordland	SFO leder	75650600
Bech-Hanssen, Bjørn	Helgelandssykehuset HF	Eiendomssjef	90181668
Bentzen, Øystein	-	-	95025340
Berg, Allan	Rana kommune	-	97985865
Bettum, Ola	NMBU	Professor	64965366
Bjørkan, Maiken	Rana Utviklingsselskap	Prosjektleder	93088577
Bjørkan, Morten	Hemnes Mekaniske Verksted AS	Daglig leder	91829104
Blikra, Inger	Rana Kommune	Plansjef	75145252
Brattland, Kristin Hamran	Rana kommune, Byplan	Landskapsarkitekt	75145243
Brattli, Gunnar	Rana kommune, Bydrift	leder veiavd. og park-idrett-friluftsliv	75145345
Bredal, Kristin	ZENISK AS	Sjefsdesigner	21453937
Breirem, Tone	Rana kommune	Byggesaksbehandler	75145221
Brochmann, Per	Coop Helgeland	Adm. direktør	48188929
Christensen, Dagfinn	Mestergull Meyer	-	75150055
Dahl, Judit	Rana kommune	-	75145253
Davidsen, Geir	Nordland fylkeskommune	fagleder plan	75650532
Drage, Kristian	Stokkan Lys	Daglig leder / Lysdesigner	90066266
Dåbakk, Eigil	Molab	Adm. dir.	94814674
Eide, Linda	Politiker, MPR- utvalget	Lærer	91732125
Eilertsen, Gunvald	Brønnøy kommune	Leder Plan og Utvikling	75012502
Einmo, Sindre	Ungdommens fylkesting Nordland	Styremedlem	94858075
Eriksen, Sigmund	pensjonist, Rana kommune, plankontoret	-	91809321
Fagereng , Petr	Rødt Rana	Leder	-
Farholm, Marthe Brun	Rana kommune	Juridisk rådgiver	75145040
Forsbakk Lund , Wally	-	Privat	97130773
Fredriksen, Marianne	Rana kommune	Rådgiver	7515224
Furnes, Jan Erik	Konsulent	-	75168233
Gustafsson, Irene Løken	Vefsn Kommune	Byggesaksbehandler	75101813
Halse, Sigrid Seim	Nordland fylkesbibliotek	-	47456830
Hauglin, Sigrid	NMBU	Student	41273496
Hauknes, Majken	Rana Utviklingsselskap	Prosjektleder	95964171
Heli, Anita	Vefsn kommune	Avdelingsleder Park	92071177
Henriksen, Kai	Rana kommune	Ordfører	97583816
Hiller, Atle	Rødt Rana	Kommunestyrerepresentant	91328532
Horn, Lill-Anita	Brønnøy kommune	Arealplanlegger/Rådgiver	75012510
Huezo Alferez, Sandra	-	-	-
Høgh, Rune Illum	Rana kommune	Arealplanlegger	75145219
Høgset, Ingun	Høgskolen i Nesna	Konsulent	9585635
Høgseth, Hilde	Smeltedigelen Musikkfestival AS	Daglig leder	99501587
Høgås, Assar	Assar Høgås	Daglig leder	90769536
Haakonsen, Hans Christian	Hadsel kommune	Kommuneplanlegger	47753503
Haaland, Espen	Politiker, Høyre	-	92013500
Haaland, Kristin	Koks	-	-
Jacobsen, Jostein	Rana kommune	Prosjektsjef	91843757
Johan petter, Røsvoll	Rana Kommune	Leder MPR utvalget	95742154
Johansen, Greta	Nordland fylkeskommune	plansjef	91394701
Johansen, Henrik	Rana Utviklingsselskap	Administrende direktør	95944261
Johansen, Wibeke	Plan & Utvikling, Vefsn kommune	arealplanlegger	75101817
Jørgensen, Steinar	Rana Kommune MPR	Utvalgsmedlem MPR	99239927
Kalstad, Berit	Rana kommune, Prosjektavdelingen	Prosjektleder	75145342
Kjellstad, Trine	DNB	-	-
Klaudiussen, Kristin B.	Rana kommune	Arealplanlegger	91123306

DELTAGERLISTE

Kristensen, Monica	Helgeland Reiseliv as	Regionsansvarlig Mo i Rana m/ omegn	40075877
Kulseng-Johansen, Elisabeth	Universitetet i Nordland/Høgskolen i Narvik	Førstekonsulent	97524614
Laberg, Roy	Rana kommune	Arealplanlegger	75145244
Larsen, Gaute	-	-	41222211
Lauvås, Anita	Rana Kommune	Gartneriformann	91583985
Liland, Irma	Rana kommune, Teknisk avd.	Byggesaksbehandler	75145023
Lillevik, Trude	Rana kommune, byggesak	Byggesaksbehandler	75125256
Losvik, David	Bodø Kommune	Ingeniør / planlegger	47296541
Maria S., Rausandaksel	Sosialistisk Venstreparti	politikker	48127856
Mikalsen, Anne Elise	-	Engasjert pensjonist	75169960
Mikalsen, Hanne Marit	Rana kommune	Landskapsarkitekt/ arealplanlegger	99223027
Mikalsen, Svenn	-	Engasjert pensjonist	95142309
Moldjord, Helge	Helge Moldjord	-	91662682
Moss, Ida	Koks	Daglig leder	99007656
Müller, Stefanie	Brønnøy kommune	Kommuneplanlegger	75012517
Møllersen, Trond Ørjan	Hemnes kommune	Rådgiver	75197133
Nakling, Are	Nordland Teater	Direktør	91868138
Nilsen Robertsen, Ruben	Scandic Meyergården - Hotellsjef	-	41000828
Notler, Nils	Rana kommune- folkevalgt	Folkevalgt	91389550
Nyborg, Gustav	Rana kommune	Kommunestyrerepresentant	90886421
Nygård, Rigmor	Rana Blad	Markedssjef	95732224
Olafsen, Rolf	Statoil	-	95248189
Olsen, Rune	Miljølisten Rana	-	-
Pettersen, Vilgunn	Rana Kommune	Avd ingeniør	75145242
Ramsvik, Heidi	Nordland Fylkeskommune	Rådgiver stedsutvikling	75650590
Rimer, Trine	Ranaregionen Næringsforening	leder	91164500
Rimer, Ørjan	-	-	90546115
Rundhaug, Ole Petter	Rana Kommune	Assisterende Rådmann	-
Ryssdal, Reidar	Rana Utvklingsselskap	-	99408422
Rønning, Geir	Helgeland Sparebank	Reklamesjef	75128210
Seivåg, Kristoffer	Bodø Kommune	Arealplanlegger	92416461
Siiri, Marianne	Nordland fylkeskommune	rådgiver arealplanlegging	75650592
Sjørbotten, Una	Nordland fylkeskommune	seniorrådgiver	45025372
Skatland, Knut	Amfi Mo i Rana	senterleder	91131420
Skatland, Torill Venes	Gårdeier, Kirkegata 8	-	90542892
Skjefstad, Birgitte Konstanse	Adecco Norge AS	HR consultant	47325149
Sletten, Hilde	-	-	-
Sollie, Anita	Rana Utviklingsselskap	Prosjektleder	99487626
Stanghelle, Håkon	Helgeland Invest AS	-	97520469
Strandås, Jan-Terje	Rana kommune	Byggesakssjef	75145276
Svarre, Birgitte	Gehl Architects	Workshopleder	36932081
Sætran, Geir	Helgeland Sparebank	Leder Helgeland Sparebanks Gavestiftelse	75128208
Sørensen, Bjørn Rune	SpareBank 1 Nord-Norge	-	95189318
Tangen, Rune	Tangen Uteanlegg AS	-	95851838
Tennfjord, Marit	Gruppeleder SV, Nordland	-	41932481
Tennøy, Aud	Transportøkonomisk Institutt (TØI)	Forskningsleder. Foredragsholder	90038220
Thrane, Lone	Folk i farta	Eier	41230301
Tomkins-Moseng, Tim Christian	Nordland fylkeskommune	Rådgiver	75650310
Tverå, Eivind	SIU AS	-	90729294
Villinger, Tordis	Privat	Pensjonist	99258951
Widerøe, Michele Renee	Nordnorsk design- og arkitektursenter (NODA)	Daglig leder	90890889
Øverleir, Kjell Joar	Hemnes kommune	Ordfører	75195863
Aag, Torbjørn	Kunnskapsparken Helgeland	Prosjektleder	90520561

Nordland
FYLKESKOMMUNE
RANA KOMMUNE
Rana
Utviklingsselskap
Gehl
Architects